

Martin Luther King Lecture

7 December 2022

Civil Disobedience

Beste gasten,

Wij willen u bedanken voor het bijwonen van de Martin Luther King Lezing 2022 met het thema “Civil Disobedience” (burgerlijke ongehoorzaamheid). In dit boekje vindt u de Engelse vertalingen van de optredens van de avond.

Namens Stichting Martin Luther King Lezing, de Haagse Hogeschool en de Vrije Universiteit van Amsterdam, hopen wij dat u vanavond geïnspireerd wordt. We zijn allemaal change makers.

Met vriendelijke groet,
Justice & Peace

Doneer aan Justice & Peace

We willen graag vrij toegankelijke evenementen zoals vanavond mogelijk blijven maken. Als NGO is Justice & Peace afhankelijk van donaties. Ondersteun ons alsjeblieft met een donatie vanaf €5 euro. U krijgt onze bladwijzer en 2 stickers als bedankje.

Speaker: Clarice Gargard

Title – Waarom verzet?

Ahmed, de vriendelijkste en meest erudiete activist die ik ooit heb gezien, en zijn burens, verzetten zich tegen de gentrificatie in Rotterdam Zuid, een volksbuurt waar veel mensen met een migrantenachtergrond wonen. In mijn documentaire, Ga Terug en Haal Het of Remember What You Forgot, waar ik en vele anderen samen aan hebben gewerkt, zie je hoe hij moet toekijken terwijl de huizen om hem heen tot stof vergaan en zijn buurt verandert - om plaats te maken voor de nieuwe, rijke en vaak witte inwoners. Hij doet zoveel om zich te verzetten. "Waarom," vroeg ik hem. "Wat is het nut van jouw verzet?"

WIE BEN IK

Het is dezelfde vraag waar Martin Luther King, Jr. zich over boog in de Birmingham Jail-brief die de lezing van vandaag inspireerde. Waarom is verzet of burgerlijke ongehoorzaamheid (die voor mij verwisselbaar zijn) nodig? Waarom doen of zouden we het moeten doen? Ik pretendeer niet te weten wat het antwoord op deze vraag was voor MLK. Maar, geïnspireerd door hem, zoals de meesten van ons die op zoek zijn naar een betere wereld, kan ik wel de nood voor verzet trachten te bepleiten. Waarom, verzet? Het is waar ik een groot deel van mijn levenswerk op heb gebaseerd – nu klinkt het alsof ik heel oud ben, maar ik ben vrij jong begonnen.

Ten eerste, wat ik heb geleerd is dat je goed moet weten wie je bent, wil je iets in deze wereld kunnen verwezenlijken. Sommigen van jullie weten misschien wie ik ben, toch is het ongeleefd om jezelf niet netjes voor te stellen. Ik ben Clarice Massa Dequin Gargard. Ik stam af van krijgers, overlevenden, sjamanen en genezers die diep uit het rijke regenwoud en de glooiende heuvels van Liberia vandaan komen. Van de Vai, mijn moeders volk, en de Bassa, mijn vaders. Volgens de overlevering was mijn grootvader een vurige drakenkoning die mijn vader leerde wat het betekende om heerser en overlevende te zijn.

Mijn vader studeerde in de Verenigde Staten waar hij te maken kreeg met segregatie en xenofobie. Mijn moeder vluchtte alleen voor de oorlog (en mijn vader) naar de Verenigde Staten, waar ik geboren ben, om een nieuw leven voor zichzelf op te bouwen. Mijn zus vluchtte samen met mij voor het tweede deel van de oorlog en maakte hier in Nederland een thuis voor ons.

Ik ben een

Overlevende

Waarheidsverteller

Zoeker

De gevonden

Een gebrekkig mens

En goddelijke schepping

Een vechter

Liefhebber

En Maker

TIJDPERK VAN REVOLUTIE

Nu leven we allemaal in dit tijdperk van verzet, revolutie, verandering samen. Je kunt het zien aan de bewegingen die niet alleen zijn ontstaan, maar die ook worden voortgezet, omdat er meestal niets nieuws onder de zon is, alleen verschillende manieren en niveaus om ernaar te kijken. Ik denk aan degenen die strijden tegen neoliberale witte suprematie – waar islamofobie, anti-Aziatisch racisme en antisemitisme ook onder vallen. Het is niet genoeg om het 'racisme' te noemen, want het betreft een heel systeem en structuur die de waarde van het ene leven eren, terwijl die een ander devalueren. Die van zwarte, bruine en andere mensen van kleur van de majority world.

Ik denk aan degenen die strijden voor klimaatrechtvaardigheid. Niet alleen groepen als Extinction Rebellion of Fridays for Future, die trouwens zo gedemoniseerd werden dat hun straf voor het beschadigen van kunst in hun poging om de aarde te redden (of je dit nu als een overtreding beschouwt of niet) buitengewoon onevenredig is aan andere soortgelijke 'misdaden'. Ik denk ook aan degenen die Shell willen afschaffen, een bedrijf dat niet alleen bewust al decennia een van 's werelds grootste vervuilers is, maar ook een grote schender van de mensenrechten is. De dingen die ze alleen al in Nigeria hebben gedaan, zouden als misdaden tegen de menselijkheid moeten worden beschouwd.

Ik denk aan de inheemse rentmeesters van land wier oude manieren geridiculiseerd worden, maar van wie we het meest kunnen leren, wanneer we proberen onze planeet te herstellen, genezen en voor ons bewoonbaar te houden. Ik denk aan de activisten die zich inzetten voor mensen met een beperking, die de toekomst letterlijk toegankelijker maken, wat uiteindelijk ten goede komt en het speelveld voor ons allemaal gelijk maakt. Ik denk aan degenen die vechten voor het recht om te bestaan, te zijn en lief te hebben zoals ze zijn, terwijl ze worden aangevallen, waarvan het geweld in Colorado Springs het bewijs is. Ik denk aan leraren en gezondheidswerkers die de straat op zijn gegaan om wat ze waard zijn op te eisen in dit land waar we meer waarde hechten aan geld dan aan ons eigen welzijn en degenen die voor ons zorgen.

Ik denk aan dappere opstandelingen wereldwijd, zoals Oekraïne, Haïti, Afghanistan, Iran. De wereld kijkt nog steeds toe naar hoe één persoon, Mahsa Jina Amini, een revolutie kan ontketenen. Jin, Jihan, Azadi. Verzet dat tot revolutie leidt, is overal. Toch is het belangrijk om te weten dat dit geen incidenten zijn. Om schrijver, dichter, academicus en visionair Audre Lorde te parafraseren: 'Revolutie is zelden een eenmalige gebeurtenis'.

WEET WAAR JE VANDAAN KOMT

Daarom is het ook belangrijk om te weten waar we vandaan komen, en om rekening te houden en ons te verzoenen met het verleden. Omdat je niet volledig aanwezig kunt zijn, noch vooruit kunt gaan, als je niet hebt teruggevonden wat je bent kwijtgeraakt, vergeten of wat je met geweld is ontnomen. Sankofa. Dat is misschien een van de redenen waarom de Nederlandse regering ervoor heeft gekozen om excuses aan te bieden voor sommige wreedheden uit het verleden, terwijl ze hopelijk opwerken naar die die in het heden plaatsvinden. Het is een grote stap voorwaarts in de strijd voor bevrijding. Maar zoals in elke relatie, moet een verontschuldiging worden opgevolgd door actie. Een soort herstel van de schade die in het verleden is aangericht of gedragsverandering in de toekomst. Anders is het gewoon politieke performancekunst om vrijgepleit te worden, zonder daadwerkelijk verantwoordelijkheid te nemen of aansprakelijkheid te erkennen.

Het gerucht gaat dat de Grote Excuses op 19 december zal plaatsvinden. Waarom, weet niemand precies. Wat ik interessant vind, is dat in Suriname sommige organisaties een andere datum hebben geëist, Keti Koti bijvoorbeeld. Ze eisten ook dat koning Willem Alexander degene is die zich verontschuldigt, en hebben aangegeven dat ze liever geen excuses ontvangen van een van de weinige overheidsfunctionarissen die zelf een afstammeling is van tot slaaf gemaakte mensen. Nogmaals, dit is wat je riskeert bij als oprecht handelen politieke performancekunst verwordt. De reactie van sommige van deze Afro-Caribische organisaties is een voorbeeld van hoe verzet, burgerlijke ongehoorzaamheid, kan schuilen in grootse bewegingen, maar ook in de kleinste weigeringen.

Soms kan gewoon rusten (shout out Tricia Hersey van het Nap Ministry) verzet worden. Of alles dat niet past binnen de agenda van dit kapitalistische, witte suprematistische, patriarchale, queer- en transfobische, validistische onderdrukkend systeem. Als je trauma hoogtij viert, kan zelfs je vreugde verzet worden. Toch denken mensen vaak dat je honderd procent goed moet zijn, wat dat ook moge betekenen, om weerstand te bieden of bij te dragen aan verandering. Of ze geloven in de 'De meeste mensen deugen'-evangelie die hen vertelt dat ze al goed zijn, waardoor ze individuele verantwoordelijkheid vermijden. Deze zijn beide een oversimplificatie van wat het betekent om mens te zijn. Geen van de grote verzetsstrijders, zelfs niet Martin Luther King, Jr., waren onberispelijke mensen, en dat zouden ze ook niet moeten zijn. Dat recht is voorbehouden aan Queen Beyoncé en alleen aan Queen Beyoncé.

WIE IS ER BANG VOOR WOKE

We zijn allemaal in staat tot groot goed en verschrikkelijk kwaad, afhankelijk van de context. Of iemand al dan niet kan bijdragen aan verandering gaat niet over hoe 'goed' het individu is, maar over wat het individu kan toevoegen aan het collectief. Je moet echter wel bereid zijn om je eigen menselijke tekortkomingen onder ogen te zien en te beseffen dat ondanks het feit dat, of misschien juist daarom, we allemaal gebrekkig zijn, jij beslist wie je wilt zijn en wat je wil bijdragen aan de wereld. Dit is ook de reden waarom ik denk dat er veel weerstand is tegen echte positieve verandering. Omdat het van je vraagt om niet alleen je mening in twijfel te trekken, maar ook wie je bent en op welke manier je bijdraagt aan de vernietiging of heruitvinding van de wereld.

Mensen zijn bang voor verandering door wat ze denken te verliezen, waardoor ze niet zien wat er te winnen valt. Dat is ook waar ik geloof dat de angst voor 'woke' vandaan komt. Ik hou er niet per se van om me aan labels te houden. Ik zou zeggen dat ik tegen onderdrukking en pro-liefde ben. Maar het woord 'woke' komt oorspronkelijk uit de zwarte gemeenschap en betekent niets meer dan het bewustwordingsproces rond systemische en institutionele sociale onrechtvaardigheid. Ik kan me inbeelden dat als je bang bent voor verandering, omdat je daar aan de verkeerde kant van staat, woke zijn je inderdaad bang zou maken. Dat betekent echter niet dat er geen donkere kant is aan de strijd voor gerechtigheid. Het is wat sommigen 'cancel culture' noemen, maar anderen met meer inzicht als 'accountability' (het eisen dat iemand zich ter verantwoording stelt) of 'call out' culture (iemand publiekelijk op het matje roepen en voor de leeuwen gooien) zouden bestempelen.

Omdat we geen voorbeelden hebben van hoe een rechtvaardige, compassievolle, gelijkwaardige en duurzame wereld eruit zou zien, hebben we de neiging om - in onze zoektocht hiernaar - dezelfde strafsystemen te reproduceren. Een praxis die ons vertelt dat men zich aan bepaalde onuitgesproken regels – en daarmee bedoel ik niet 'wetten' of 'wangedrag' – moet houden of hiervoor onevenredig afgestraft en bestraft wordt. Vaak uitgevoerd door mensen die veilig op de achtergrond blijven, en bevelen schreeuwen naar hen die recht in de vuurlinie staan. Dit is iets dat we moeten afleren, zowel in de manier waarop we met onszelf als hoe we met anderen omgaan. 'Het gereedschap van de meester', zoals Lorde stelt, 'zal het huis van de meester nooit ontmantelen.' Net zoals zelfbewustzijn zonder politiek bewustzijn zich tot narcisme kan ontwikkelen, zo kan politiek bewustzijn zonder zelfbewustzijn gemakkelijk leiden tot rigide zelfingenomenheid.

Dit is waarom ik uiteindelijk niet onder de indruk ben van wie alle juiste woorden kent, het meest uitgesproken is over sociale rechtvaardigheid, wie de nieuwe regels het beste volgt en alle vinkjes kent of weet te benoemen. Want verandering gaat niet over iets symptomatisch of externs. Het is geen prestatie om een beloning te krijgen zoals het kapitalisme ons leert. Het gebeurt in ons en straalt vervolgens uit om alle systemen van onderdrukking te doordringen - als we tenminste willen dat verandering blijvend is. Echte verandering vertelt ons niet alleen hoe je in het hoofd denkt dat dingen zouden moeten zijn, maar vooral hoe je dat in het hart voelt.

KANTELPUNTEN

In mijn documentaire probeer ik de vraag te beantwoorden of de Black Lives Matter-protesten van 2020 – een van de, zo niet de grootste antiracismeopstand wereldwijd ooit – een kantelpunt was. Koortsachtig zocht ik naar antwoorden, in Nederland, Suriname en Curaçao. Door verhalen te vertellen over zwarte levens en zwart verzet dat niet vanuit Amerikaans perspectief komt. Ik wilde dat we onze eigen herinneringen zouden onthouden, en niet alleen de herinneringen die het meest voorkomen in de media en de westerse samenleving. Dus ik sprak met en portretteerde Marian Markelo, Rachel Winter, André Mosis, Konrad Babel, André Reeder, Ahmed Abdellahi, Tarim Flach, Lulu Helder, Jeanne Henriquez, Gina en Lucien Lafour, Inez Liem, Malique Mohamud, Zenzy Blindeling en Dorenia Babel.

Namen van verzetsstrijders, moeders, vaders, kunstenaars, futuristen, spiritisten en change makers waarmee we allemaal kennis moeten maken. En we zouden meer moeten toevoegen aan de lijst die dan wel al uitgebreid is, maar helaas geen deel uitmaakt van ons cultureel archief. Dat is tevens de reden waarom we het verleden vergeten en gedoemd zijn dezelfde fouten te herhalen. Het geweld waarmee Kick Out Zwarte Piet te maken kreeg toen ze bijvoorbeeld in Staphorst waren, was gruwelijk, maar het was niet de eerste keer in de geschiedenis dat zo iets gebeurde. Tegelijkertijd laat het portretteren van de Zwarte Piet is Zwart Verdriet-beweging, die in 1996 met deze anti-Zwarte-Piet-protesten begon, ook zien dat we sindsdien een lange weg hebben afgelegd.

Aan het einde van mijn zoektocht besepte ik dat de antwoorden op mijn vragen, zoals met bijna alles, bij onszelf liggen. Dat wij degenen zijn die bepalen wat het kantelpunt is, afhankelijk van de actie die we ondernemen en de intenties die daarmee gepaard gaan. Maar het hangt ook af van hoe goed we kunnen omgaan met alle wonden en pijn die we oplopen op de turbulente en belemmerende weg naar vrijheid.

DE WEG NAAR TRANSFORMATIE

Aan het einde van deze zoektocht werd ik ook herinnerd aan wijlen feminist en revolutionaire profeet van de liefde, bell hooks, die ons vertelt dat helen een onderdeel moet zijn van bevrijdingsbewegingen: liefde als politieke daad. Zelfs in woede kan liefde aanwezig zijn, als het een woede is die voortstuwt en niet slechts vernietigt. In het hoofdstuk *Love as the practice of freedom*, uit het boek *Outlaw Culture* (1994), verwijst ze naar King. "Om onze politiek van gewonde lichamen te helen, moeten we onze toewijding aan een visie herbevestigen van waar King in het essay 'Facing the Challenge of a New Age' naar verwees als een oprechte toewijding aan vrijheid en rechtvaardigheid voor iedereen. Mijn hart zingt zich als ik King's essay lees; Ik word eraan herinnerd waar echte bevrijding ons heen leidt. Het leidt ons voorbij weerstand tegen transformatie. King vertelt ons dat "het einde verzoening is, het einde verlossing is, het einde de oprichting van de geliefde gemeenschap is."

Op het moment dat we ervoor kiezen om lief te hebben, beginnen we ons te verzetten tegen overheersing, tegen onderdrukking. Op het moment dat we ervoor kiezen om lief te hebben, beginnen we richting vrijheid te gaan, om te handelen op een manier die onszelf en anderen bevrijdt. Die actie is het getuigenis van liefde als de praktijk van vrijheid. Verzet is de poort naar transformatie, zoals hooks stelt, de transformatie van deze wereld. En 'een andere wereld is mogelijk', schrijft schrijver en denker Arundhati Roy in *An Ordinary Person's Guide to Empire*. "Op een rustige dag hoor ik haar ademen."

EEN DRUPPEL IN THE GRAND SCHEME OF THINGS

Het kan voor sommigen lijken alsof verzet niets met jou persoonlijk te maken heeft. Maar als ik iets heb geleerd in mijn leven, carrière, of tijdens het maken van deze documentaire, dan is het dat het individu ertoe doet, maar niet los van het collectief bestaat. Dat er verschillende vormen van verzet zijn die leiden tot transformatie, voortgezet door verschillende mensen die door tijd en ruimte aan elkaar gekoppeld zijn. Dat zo zeker als er sterren aan de hemel fonkelen, voor en na ons bestaan, we allemaal verbonden zijn in ons

verlangen naar verandering, rechtvaardigheid, zelfbeschikking en liefde. En we allemaal impact kunnen hebben. We zijn maar een druppel in the grand scheme of things, maar ook: Wij. Zijn. Een. Druppel. In. The. Grand. Scheme. Of. Things.

“Geweldloze directe actie streeft ernaar zo'n crisis te creëren en zo'n creatieve spanning te laten ontstaan dat een gemeenschap die voortdurend heeft geweigerd te onderhandelen, gedwongen wordt de kwestie onder ogen te zien. Het probeert het probleem zo te dramatiseren dat het niet langer kan worden genegeerd. Er is een soort constructieve geweldloze spanning die nodig is voor groei.” – Martin Luther King Jr., ‘Letter from the Birmingham Jail’, 1963. Dit was waar in 1963 en is het nog steeds in 2022. Want, wanneer worden vrijheden die de heerschappij van de elite, van onderdrukkende en onmenselijke systemen, bedreigen, ooit vrijelijk erkend, wanneer dat vriendelijk wordt gevraagd?

Degenen die zich verzetten zien niet wat ze verliezen, omdat ze gericht zijn op wat er te winnen valt. Omdat ze geïnspireerd blijven door de fluistering van die mogelijkheden, de belofte van groei, verandering en wat we samen tot stand kunnen brengen. Dat is wat hen – zij die vrijheid nastreven, op welke manier dan ook - drijft. Waarom, verzet? Met dit alles in gedachten, vraag jezelf: hoe kan ik het me in godsnaam veroorloven om me niet te verzetten?

Artist: U-Shine (Uchaidani Watson)

Title – Civil disobedience

We shall overcome

We shall overcome

We shall overcome, someday

Deep in my heart

I do believe

That we shall overcome, someday

Als je mij lief hebt

dan heb je een reden om te stoppen met mij pijn te doen

Er staat geschreven heb je naaste lief

En door lief te hebben

strijd ik tegen onrecht

Zonder geweld

Wél door het creëren van een bepaalde druk

een druk die je ertoe dwingt om naar mij te luisteren

Ik probeer je bewust te maken van de wereld waarin ik leef

Ik wil dat je mij aanhoort

Dat je empathie toont

En stappen maakt om verandering teweeg te brengen

Er is geen tijd meer om te wachten

De tijd om te bewegen is nu

Probeer te herkennen dat verandering in zicht is

Dat de weën zijn begonnen

En er geen weg terug is

Het wapen dat ik bezit is een die snijdt zonder te verwonden, het heelt het lichaam

Ik deins niet terug als waterkanonnen water op mij spugen om het vuur in mij te doden

Ik heb als doel de wereld beter te maken

Voor mijzelf, voor mijn omgeving

Voor mijn kinderen

Noem mij maar een extremist voor het goede doel

Om rechtvaardigheid te brengen

Om wat krom is weer recht te maken

Om wat gebroken is te helen

Met mijn woorden van hoop

Steek ik het vuur aan in de harten

En doe ik de slapenden ontwaken

Hand in hand

Arm om arm
Zij aan zij
Marcheren wij
Een vredesmars
Waarin wij duidelijk maken dat onrechtvaardige wetten
niet meer van deze tijd zijn
En we zingen dat we zullen overwinnen
Ja we zingen dat we zullen overwinnen

Artist: Soraya Shawski

Title - Beschrijf vrijheid voor me

Beschrijf vrijheid voor me.
Is het de wind door je haren?
Het zonlicht dat je boezem kust?
Is het...
Tot in de kleine uurtjes d a n s e n?
In een vreemd bed kom je tot bedaren.

Beschrijf vrijheid voor me.
Want dat schrijf je toch zo graag?
Als ik het niet aan jou over laat, mijn redder, bezwijk ik
Onder het patriarchaat

Beschrijf vrijheid voor me.
Bevrijd me dan! Want jij weet wat ik mis.
Een waardevrije wereld, als speeltoneel
Mummies als mensen.
Wij,
Zijn volgzaam.
Bij controversie, zijn we:
Stil

Ik schrijf vrijheid voor, want wij zijn allen schrijvers
Niet enkel vrijheidsstrijders.
In jouw ogen
Hebben wij geen namen.
De kern die jij niet vat, begrijp ik wél.
Want strijden doe je:
Samen

Er is zoveel om voor te strijden,
Samen
Samen spelen we dit spel uit,
Samen
Struikelend over de standaard,
Samen
Optrabbelen, zoeken naar herdefiniëring

Vrij zijn we als we allemaal kunnen ademen.
'We can breathe' is het fundament
Vrij zijn we als we niet geloven dat vooruitgang gepaard gaat met de afbraak van onszelf.
Groeï van de gemeenschap is nabij, als we allemaal kunnen oogsten.

Dus ik schrijf
Ik zoek

En ik vind.

Er staat het volgende:

Geef geen gehoor; aan de instemmende stiltes
De krimpnde ruimtes, zonder stoelen,
Aan tafels,
Voor mensen zoals jij.

Geef geen gehoor aan alledaags racisme in kleine grapjes
Goed bedoeld, heus wel.

Wees ongehoorzaam in je verzet.
Zolang gelijkheid radicaal is, uitsluiting normaal en je het gevoel hebt alsof je er alleen voor staat.

Maak plaats voor de twijfel die toeslaat
Geef niet toe aan het ongemak, maar omarm het.

Dan bekruipt het je, die ongezelligheid...
Je bent "té gevoelig", "zo snel geraakt"
En toch kies je voor rechtvaardigheid.

In privésfeer én openbaar
Soms confronterend met gestrekte benen
Nooit terugtrekkend, bij groot bezwaar.

Je komt in opstand!
Ook al zakt de moed je in de schoenen,
Ook al komt het je keel uit,

Toch spreken! In het begin... zachtjes
Vaker: luid.

En zeg je:
"Ook al is de goede zaak niet populair; vanaf nu maken wij de dienst uit."

Artist: KMR

Title – Ik maak geluid

Van verschuilen komt huilen,
Althans dat is wat je ziet
Is er een maatschappelijk probleem
Helpt de overheid je niet.

Met of zonder hoofddoek,
Gevangen in slavernij of bevrijd.
In landen waar men goed luistert
Houdt de schijn hen overeind.

Je ziet hoe de schijn bedriegt,
Want wat niet wordt erkend bestaat ook niet.
Oeigoeren in kampen, mensenhandel in Afrikaanse landen
Onderdrukking van vrouwen, uitbuiten van mannen.

Er wordt geregeerd met corruptie.
Maar wat is corruptie als je het niet als corrupt ziet?
Als je dagelijks gevangen zit in de sleur van disfunctie?
Als je alleen maar naar beneden wordt gehaald en geen weg meer terug ziet?

Gevoel van eigenwaarde wordt de grond in gestampt,
Want jouw idealen gaan niet boven die van je herkomstland.
Maar wat nou als wij idealen loslaten
En gewoon eens gaan praten?
Dat is moeilijk als je tegen elkaar wordt uitgespeeld
En ook de onwetenden hebben hierin een aandeel.
Het spelletje van links en rechts, maar wie gaat er in het midden komen,
Als we niks anders kennen dan hopen en dromen

We zien de beelden en de strijdlust.
We voelen de pijn en de onrust,
Maar waarom zou je nog vechten
Als jouw vlam constant wordt geblust.

Vrouwen moeten een hoofddoek dragen,
Anders worden ze gestenigd.
Mannen moeten hun families verlaten
En worden nooit meer herenigd.

Poetin start een oorlog
En verbreekt de vrede.
Landen die hun gestolen schatten
Niet willen terug geven.

Een excuus voor de slavernij

Niet wordt ondertekend.
Wij eigenlijk niet meer zien
Wat het woord 'goed' betekent.

Er is teveel aan de hand
Buiten de grenzen en binnenlands.
Waar wij alles met een blik op de telefoon in onze hand
Vormen wij een mening in een oogopslag.

Wij zijn met elkaar, niet tegen de wereld.
Sterker nog, samen zijn wij de wereld.
De wereld is van iedereen.
De wereld blijft draaien ook als wij er niet meer omheen draaien.

Dus laten wij tot een punt komen,
Waar in hopen en dromen verandert in
Beloven en nakomen.
Want woorden delen is rijker dan geweld plegen.

Dus ik maak geluid.
Vandaag
Omdat ik niet weet
Wat mij morgen te wachten staat.

Ik maak geluid
Voor de onderdrukking,
Opsluiting en verhandelen,
Zodat de vibraties zorgen voor opschudding.

Ik maak geluid,
Maar niet alleen,
Want samen praten is sterker
Dan schreeuwen alleen.

Ik maak geluid
Voor wie
Het niet horen wilt.
Voor wiens kracht en stem oren wilt.

Ik maak geluid
Zodat jij het niet hoeft
En wij verbinden
In voor en tegenspoed.

Singer songwriter: Jhilani Wijsman

Vele gedachten zoveel vragen zijn gesteld
Geen wonder want het is nauwelijks verteld
Over zeeën over land en over velden

En nu aanbid men de verkeerde helden
De VOC, de WIC werden vereerd
En het verhaal van de ruiter wordt geromantiseerd
Maar over slavenhandel dan valt het doek
Slechts 1 pagina in jou geschiedenisboek

(Refr. 2x)

Ik was er niet bij,
Maar alsnog voel ik de pijn
Hoe mensonterend zou dat wel niet geweest zijn
Tis toch niet gek dat dit raakt
De opa van mijn opa's opa heeft het meegemaakt

2022 ja zelfs in het heden
Men kan de link niet leggen tussen nu en het verleden
Ontkenning van racisme, haat en discrimineren
In een land van etnisch profileren

Want er zijn ook helden
Als Martin Luther die ons droom vertelden
Rosa Parks haar punt maakte zonder schelden
Dus doe de rekensom
En vergeet dan niet Anton de Kom

Die zijn stem liet gelden
Ging in het verzet omdat zijn kleur niet telden
Werd beschuldigd dat hij leugens vertelden
Men houd het hoofd in het zand
Maar elke verhaal heeft een andere kant

(Refr. 2x)

Ik was er niet bij,
Maar alsnog voel ik de pijn
Hoe mensonerend zou dat wel niet geweest zijn
Tis toch niet gek dat dit raakt
De opa van mijn opa's opa heeft het meegemaakt

Dus benijd me niet
Als jij het niet ziet
Kgeef jou geschiedenisles dmv een lied
En echt waar je hoeft het noet te geloven

Maar de waarheid komt hoe dan ook naar boven

Nee ik beschuldig niet
Maar kijk naar zwarte piet
Want een aantal jaar geleden toen was hij er niet
Tvoelt alsof ik je wil confronteren
Maar Tis niet moeilijk te relativeren